

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna peti-vrtica, (širina 72 mm) za izhaja vsako sredo in soboto. enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru. Posamezna številka 10 v.

Naloge malega naroda.

Odkar so Slovenci stopili v politično življenje, zavzema narodno vprašanje v njem prvo mesto. Nič čudnega ni to. Narodnost je Slovence še le spravila na politično bojišče, na katerem je tudi za vsa druga avstrijska plemena nacionalizem vprašanje vseh vprašanj. Med vsemi pa so Slovenci najmanjši, nevarnost, da se potlačijo in uničijo, je bila zanje največja in iz te nevarnosti je povsem naravno nastal odpor na vse strani. Boj narodov za svoj jezik in na ohranitev svojega značaja je dejstvo, o katerem se lahko različno sodi, ne da pa se utajiti. Socialna demokracija ni temu boju nikdar odrekala upravičenosti, dasi mora obsojati avstrijski način in pa zlorabo, ki jo uganjajo nacionalistične stranke z narodnim vprašanjem, hoteč z njim zaslepiti delavstvo, da bi ne spoznalo svojih razrednih interesov in nalog. Zaradi nacionalistične hinavščine je treba neprenehoma poudarjati, da ne more nobena narodna enakost premostiti socialnih nasprotij, ki so med posameznimi razredi v vsakem narodu. Neprenehoma je treba razkrivati resnico, da je gospodarska solidarnost med podjetniki in delavci nemogoča, tudi če pripadajo oboji enemu narodu. Tudi se ne sme pripuščati noben dvom o tem, da so za delavce razredni interesi najvažnejši, kajti oni odločujejo o življenju.

Da izkušajo meščanske stranke odvrniti delavce od razrednega boja, je umevno. Zakaj tudi te stranke so razredne, dasi ne priznavajo tega; in razredi, katere zastopajo, nimajo dobička od razrednega boja. Ker pa se na vojni z zvijačo včasih več doseže nego s hrabrostjo, se ni čuditi, da obsojajo razredni boj zaradi »narodnega interesa«, češ Slovenci smo premajhni, da bi se razredno cepili. Treba je torej preiskati tudi vprašanje, če je delavski razredni boj res na kvar narodnosti.

Dejstvo, o katerem ne more biti nobenega dvoma, je, da smo Slovenci majhen narod. To ni v nobenem oziru dobiček. Tudi s strogo nacionalističnega stališča se mora priznati, da je naš neugodni položaj pripisati večinoma naši maloštevilnosti. Saj ves slovenski narod ne bi napolnil enega Dunaja. Ves slovenski narod si ne more ustanoviti ne toliko, ne takih kulturnih postojank kolikor eno nemško, francosko ali italijansko mesto. Par ameriških milijardarjev ima več premoženja nego ves slovenski narod. Sam Rockefeller lahko v enem hipu z eno roko več daruje za znanstvene svrhe, nego morejo Slovenci v enake namene iz vsega naroda nabrati v celem letu.

Naravno je, da ovira maloštevilnost tudi razvoj našega kapitalizma. Kljub vsem lepim frazam sicer kapitalizem nikjer ni nacionalen. Kapitalist išče dobička, kjerkoli ga more dobiti. Po vseh krajih sveta išče novih trgov ter dela s Kitajci, Sudanezi in Culukafri ravno tako kupčije kakor z domačini. Geslo »Svoji k svojim« velja le za konsumente, nikakor pa ne za prodajalce. Toda preden se more trgovina razširiti, mora imeti podlagu. Zlasti slovenski kapitalisti so v prvi vrsti navezani na domačo kupčijo, zakaj drugi so bolj zgodaj vstali in zasedli vse

važnejše postojanke tako, da mora biti že prav dobro podkovan, kdor jim hoče delati konkurenco.

Da bi si posamezni Slovenci doma napravili kapital, ki bi mogel uspešno konkurirati z nemškim, angleškim, ameriškim, bi morali v sedanjih razmerah izžeti svoj mali narod tako, da bi ga ugonobili. Že sedanje nabiranje kapitala v posameznih rokah učinkuje pogubno, kar pač najbolje dokazuje naraščajoče izseljevanje v Ameriko. Narod bi moral biti mnogo večji, da bi mogel brez smrtnih nevarnosti pretrpeti razvoj kapitalizma.

Toda ta razvoj je naraven zakon, ki se ne da preprečiti. Tudi pri nas ne. In kdor ima odprte oči, ga lahko opazuje vsak dan. Povsod je kapitalizacija uničevala. Šibkejša samostalne eksistence izgubljajo samostalnost; med delavstvom se razširja brezposelnost. Ogromna razlika med velikim bogastvom in siromaštvom ustvarja novo vrsto bede. Za posameznika je seveda vseeno, če ga je kapitalizem ugonobil kot člana velikega ali pa malega naroda. Z narodnega stališča pa to ni vseeno. Tudi milion uničenih eksistenc pretrpi nemški narod; za Slovence bi bila to katastrofa. Uničevanje se pa pri nas že vrši; četudi se ne vidi tisoč propadov obenem, je vendar svarilno dejstvo, da se število Slovencev skoraj nič ne množi.

Najvažnejša narodna naloga Slovencev bi bila skrbeti za pomnožitev. Ta pa more biti znatna samo v širokih slojih. A ljudsko pomnoževanje je materialno vprašanje. Pogostoma se trdi, da imajo reveži več otrok kakor bogatini. Nekaj je na tem resnice, da ljudje v razkošnem življenju brez dela degenerirajo in se radi svoje udobnosti boje prevelikega števila otrok. Toda tudi prenaporno delo in prevelike skrbi uničujejo fizično moč. Ne glede na to pa ne odločuje vprašanje, koliko otrok se rodi, ampak koliko jih zraste. Kjer je beda, pa umirajo otroci, ker prihajajo vsled slabotnosti staršev slabotni na svet, ker jih matere ne morejo zadostno rediti in ker se v bedi razširjajo tuberkuloza in druge, zlasti otroške bolezni. Velik del jih pa sicer zraste, ostane pa slaboten, za delo manje sposoben in je zase kakor tudi za izkoriščajoči kapitalizem manje vreden od zdravih, krepkih ljudi.

Delavstvo, ki se bojuje za boljše gnotne razmere, se že s tem bojuje za fizični napredek naroda in tako je v malem narodu razredni boj v pravem pomenu besede boj za obstanek naroda. Pri nas je razredni boj naroden boj.

Izza kulis ruske revolucije in protirevolucije.

Čudna so pota ruske politike, čuden je ruski absolutizem v dobi, ko segajo konstitucije že čez Turčijo v Perzijo in na Kitajsko, čuden pa je včasih tudi boj, ki ga vodi revolucija zoper caristično reakcijo. Brutalnost batjuškove vlade, njene policije, njenih sodišč, združena z nepošteno hinavščino in zahrbtnostjo ustvarja oblike boja, ki bi bile v vsaki količini moderni državi nemogoče. Proti obsežnemu špionstvu, ki ga goji ruska policija z najpodležimi sredstvi, se polagoma

razvija — revolucijska protišpionaža. In njeno delovanje postaja tako občutno, da prešinja strah prav krepko kosti reakcionarjev.

Ves svet je ostrmel, ko je spoznal v najradikalnejšem voditelju teroristov Azevu brezsrčnega, krvoločnega izzivača in špiona ruske tajne policije. Že ko so prišle najtajnejše posameznosti njegovega delovanja na dan, je hitelo vprašanje od ust do ust: Od kod morejo revolucionarji imeti tako natančne informacije? Naravno, da je tako vprašala tudi ruska policija in vlada. Saj ni šala; kdor ve za vse podrobnosti Azevovega lopovstva, mora vedeti še več. In res je Burcev začel iznašati dan na dan nova razkritja špionov, lažirevolucionarjev, ki so, navidezno stoječi v vrstih zarotnikov, nastavljali policijske mreže in za štet denar izročali svoje tovariše rablju. Dokumentom, ki jih je objavljala Burcev, ni bilo moči ugovarjati. Organizacija tajne policije je dobila grozovit udarec.

A hotela se je maščevati. Slučaj je nanesel, da je padel sum na bivšega vrhovnega načelnika policije Lapuhina. Moža so ponoči aretirali, dognali so, da je govoril z Burcevim in njegova obsodba je bila s tem zapечатena. A Lapuhin je bil vendar po nedolžnem obsojen. On je pač bil v Parizu in govoril z razkrivalcem špionaže, a ni mu mogel povedati nič novega, kajti Burcev je takrat že vse vedel in vprašanja, ki jih je predložil Lapuhinu, so bila taka, da ni mogel ta nič drugega kakor potrditi, kar je bilo Burcevu že natančno znano.

Zdaj se pa tudi ve, odkod je Burcev večinoma dobival svoje informacije. Kratka povest je na dlako podobna senzacnemu romanu.

Leta 1888. je padla moskovski policiji organizacija socialno revolucionarne mladine v roke. Na čelu organizacije je stal neki Menjšikov, katerega so pograbil z ostalimi člani. A dočim so mladeniče zaprli v moskovski ječi »suščevka«, so Menjšikova ločili od njih. Proces trinitiridesetih, imenovan tudi proces Menjšikova, se je dolgo razvlačil. Štiri mesece je že trajala preiskava, ne da bi bila mogla iztlačiti iz ust mladeničev le eno priznanje. Orožniški častniki, ki so vodili preiskavo, so že obupavali. Tedaj so nekega dne pripeljali Menjšikova v suščevko in na njih veliko začudenje je jel svojim tovarišem prigovarjati, naj nalazejo o sebi, kar jim le pride na misel, češ, tedaj jim sodišče z ozirom na njih priznanje vse odpusti. . .

Soobtoženci so ogorčeni odklonili ta svet. Vse prigovarjanje njihovega voditelja je bilo zaman. Menjšikova so zopet odpeljali iz suščevke. Preiskava se je nadaljevala. Ali kmalu so začeli častniki pri zaslišanju navajati take podrobnosti, da se je zbudil v mladeničih največji sum. Postalo jim je jasno, da mora biti med njimi izdajalec. To spoznanje je strašno učinkovalo na mlade idealiste. A zaman so si belili glave, kdo bi mogel biti lopov.

Tedaj je prišel nekega dne mladi Vladimir na zaslišavanje. Kakor po navadi je odgovarjal na vsako vprašanje, da ne ve ničesar. Naenkrat mu pravi preiskovalni častnik: »Ta vaša nojeva politika postaja navsezadnje smešna. Saj vendar vemo vse, kar se Vas tiče. Natančno vemo n. pr. kako in v kakšnih razmerah ste Vi izročili Menjšikovu kamen za tisk letakov. . .« In žandar je začel vso proceduro litografiranja opisavati z najmanjšimi posameznostmi.

Zdaj je bilo jasno, da je bil izdajalec Menjšikov, njih vodja, kateremu so vsi zaradi njegove energije, hrabrosti, hladnokrvnosti in idejne vdanosti zaupali do skrajnosti. Ko se je Vladimir vrnil v ječo, je kričoč skozi okno naznanil tovarišem, kaj so je zgodilo.

Kmalu nato je bila razprava. Mladeniči so bili obsojeni v Sibirijo, Menjšikov pa je postal agent tajne policije.

Nadarjenemu možu se je odprla sijajna kariera. Ščasoma je prišel v notranje ministrstvo in na čelo enemu najvažnejših oddelkov. Toda renegatova vest ni mogla zaspati. Spomin na dneve poštenega boja so mu neprenehoma obujali uradni posli. In njegov kes je postal aktiven. Uradnik, ki je dobival najvažnejše dokumente policijskega oddelka v roke, jih je sistematično prepisaval. Zbiral je prebogato knjižnico konfisciranih revolucionarnih knjig, brošur, letakov. Glavno pa je to, da je revolucijske kroge, kadar je le mogel, svaril pred policijskimi provokaterji. Ne Lapuhin, ampak Menjšikov je bil tisti, ki je Burcevu izročil material za razkrinkanje Azeva, Tatarova in podobnih gentlemanov. Z ozirom na svoj položaj je moral Menjšikov le z največjo paznostjo in diskretnostjo dajati revolucionarjem svoja obvestila in svarila. Zato tudi razven par zapnikov v revolucionarnih krogih nihče ni vedel o njem in zato so bila njegova svarila tudi predolgo brezuspešna. Kajti njegove vesti so se morale rabiti z največjo previdnostjo, da bi jim policija ne prišla na sled. Z druge strani so jih revolucionarji, ki niso videli in vedeli, odkod da prihajajo, smatrali za policijsko zvijačnost.

Po aretaciji Lapuhina se je oddelek tajne policije reorganiziral in Menjšikov je občutil, da nimajo nove osebnosti, ki so prišle v departma, popolnega zaupanja do njega. Z vso previdnostjo je poslal svoje dragocene dokumente na Francosko in potem je podal svojo demisijo. Dve leti je že, odkar je Menjšikov sam na Francoskem, kjer zalaga Burceva z materialom za razkrinkavanje špionov in provokaterjev, a še le zdaj je prišlo v javnost, odkod dobiva Burcev svoje važne vesti.

Vsako nelojalno sredstvo obrne prej ali slej svojo ost zoper tistega, ki ga sistematično rabi. Vohunstvo, s katerim nastavlja ruska tajna policija limanice svojim žrtvam, se izpreminja v past, v katero se nazadnje sama ujame.

Politični odsevi. Socialistična zmaga na Dunaju.

Dopolnilna volitev, ki se je v četrtek izvršila v drugem dunajskem okraju za deželnozborni mandat, je bila izredno velikega pomena, ne le zato, ker je bil ta mandat prej v rokah Leuegerja, ampak tudi zato, ker se je imelo pokazati, če je korupcija krščansko socialne stranke in njeno razkritje kaj učinkovalo na volilce ali ne. Krščanski socialci so napeli v Leopoldstadtu vse moči, zbrali so v četrtek svoje agitatorje iz celega mesta v tem okraju; njih deželni poslanci so morali pustiti deželnozbornsko sejo, mobilizirali so vse okrajne predstojnike, žrtvovali so ogromne svote denarja, ker so čutili, da gre pri tej volitvi za več nego za en mandat. V svojih listih v sredo in v četrtek jutraj so napovedovali sijajno zmago. Ker imajo rotovž in deželni odbor v rokah, so se zanašali na strah volilcev in na njih odvisnost od teh vplivnih instanc. Tudi od nacionalističnih Čehov, ki so imeli pri glavni volitvi svojega lastnega števne kandidata, so pričakovali glasove, dasi so vsa zadnja leta ravno krščanski socialci šovinistično poudarjali »nemški značaj Dunaja, vlagali zakonske načrte, s katerimi bi se imel prepovedati na Dunaju vsak pouk razven nemškega, dasi so ravno oni sklenili tiste famozne »narodno varnostne« zakone, s katerimi se določa nemščina kot edini in izključni poslovni jezik pri vseh uradih v deželi.

Gessmannovci so razumeli, da je leopoldstadtski mandat važen kamen v njihovi politični trdnjavi, ki se začne rušiti, čim se iz njega izbije tak kos stavbe. In zato so izkušali sami sebe prekositi v terorizmu in sleparstvu. Vse to ni nič pomagalo. Tudi

krajna pristranost volilnih komisij, ki so šle ne le krščansko socialnim volilcem, ampak tudi krščansko socialnim sleparjem na roko, kjer so le mogle, ni mogla preprečiti socialno demokratične zmage. Do poldneva so Gessmannovci še vedno upali, da jim nasilna sredstva prinesejo, česar jim ne more dati pravica. Popoldne so sami jeli obupavati in ko se je razglasil rezultat volitve, je bilo vse presenečeno. Splošna sodbja je bila, da bo odločilo par glasov, a sodrug Schuhmeier je zmagal s 1137 glasovi večine.

Dobil je krščanski socialc Preyer 11.623, socialni demokrat Schuhmeier pa 12.760 glasov.

Krasni uspeh je napravil velikanski vtisk ne le v Leopoldstadtu, ampak po vsem Dunaju. Ogromne množice ljudstva so ves dan mrzlično čakale na rezultat. Proti večeru so se povsod zbirale velike množice in ko je prišel glas o sijajni zmagi, so se avtomatično strnile v nepregledne vrste; valovi ljudstva so se zlili po glavnih ulicah in navdušenje množic je improviziralo demonstracijo, ki je bila tem impozantnejša, ker se je porodila neposredno iz ljudskega čuvstva in izvršila brez vseh priprav. Vse se je zavedalo velike važnosti zmage. Ena krščansko socialna postojanka je padla, ampak ta zmaga pomeni mnogo več. Izpričala je, da ne gredo krščanski socialci več proti vrhu, ampak za vrhunca dol. In pot navzdol je vedno najhitrejša.

Dunajska zmaga pa je poučna tudi za nas, ki živimo v dunajskim zelo podobnih razmerah. Tudi pri nas je okupiral klerikalizem vse postojanke, z enakimi sredstvi, na enak način kakor dunajski krščanski socialci. In vpricho njegovega absolutizma je tudi pri nas mnogim upadel pogum. A dunajska zmaga pokazuje, da je klerikalizem povsod premagljiv. Premagati se mora tudi pri nas; treba je le odločne volje, poguma in pred vsem dela.

* **Avstrijska delegacija** ima 8. t. m. zopet plenarno sejo, na kateri pride proračun zunanega ministrstva na dnevni red. Sočasno bo ogrska delegacija razpravljala o vojnem proračunu.

* **Plačevanje v štetem denarju** je za sedaj najbolj pereče notranje vprašanje avstro-ogrske. Vpeljavo tega vplačevanja, ki pomeni, da ima avstroogrska banka vsak bankovec izplačati v zlatu, zahteva ogrska vlada, ki hoče to pokazati kot tako pridobitev, da bi z njo lahko potisnila razne druge madžarske zahteve v kot. Avstrijska vlada se je do zadnjega branila. Sedaj se poroča, da se je med avstrijskimi in ogrskimi ministri dosegel nekakšen sporazum. Natančnejšega pa še ni nič znano. Konference avstrijskih in ogrskih ministrov se ne prenehoma nadaljujejo.

* **Češko nemška pravna posveto-**vanja so se zopet pričela. Težave niso odstranjene, trma je na obeh straneh velika.

* **O češko nemškem pravnem po-**gajanju se glase zadnje vesti nekoliko ugodneje. Neoficielno se je baje dosegel sporazum o razdelitvi deželnega odbora v dve narodnostni kuriji, katerih sklepe pa bi celokupni deželni odbor lahko sistiral. S tem bi Nemci dosegli tisti »veto«, za katerega so se najbolj potegovali.

* **Nemški liberalci na Koroškem** so jo nesramno zavozili. Doslej se je ta družba delala, kakor da bi bila vsaj v šolskih vprašanjih napredna. Zdaj pa je prikraval famozni Steinwender v deželnem zboru sam s predlogom, da se zniža osemletna šolska obveznost na šest let, torej prav to, kar zahtevajo klerikalci. Da je bil Grafenauer v devetih nebesih, ko je slišal ta čedni predlog, se razume samo po sebi. Tako prihaja Avstrija od dne do dne bolj v klerikalno strujo in kmalu bomo tam, kjer sta bili pred kratkim Španija in Portugalska. Morda se bo potem tudi pri nas obrnilo.

* **V moravskem deželnem zboru** so se začela pogajanja, da bi se ustavila obstrukcija, ki je naperjena proti novim davčnim predlogom.

* **Hrvaške volitve** so končane, položaja pa niso razjasnile. Večine nima v saboru nobena stranka sama zase, tista zveza, ki bi se dala neprisljerno sestaviti, se pa tudi ne vidi. Razmerje strank je sledeče: Hrvaško-srbska koalicija ima 35 mandatov, Tomašičeva stranka 18, frankovsko-krščansko socialna 15, starčevićanska 9, kmečka (Radićeva) 9, srbska radikalna 1, izven strank pa stoji 1 (Supilo). Ban, ki je razpustil sabor radi svojega konflikta s koalicijo, je dosegel tako slab uspeh, da bi pravzaprav po ustavnih nazorih moral demisionirati. Mož pa razglasa, da hoče videti, če bo koalicija pokazala sposobnost za vlado. Koaličijsko časopisje se pač vede ponosno, češ da je b. nova naloga, približati se koaliciji. Toda velikim besedam koalicije so navedno sledila mala dejanja in če bo Tomašič količkaj usmiljen z njo, bi lahko stavili, da se mu bo vdala. Teoretično itak ne zahteva ban od nje nič drugega, kakor da izpusti iz svojega programa vse, kar bi dihalo po triizmu. Za

tako žrtve je pa vsaj večina koalicije popolnoma sposobna, tembolj ker nima pravič vesolja za nove volitve. Skoraj gotovo je torej, da se začne na Hrvaškem zopet Khuenova doba, le da bo imela sedaj drugačno ime.

* **Hrvaški sabor** se skliče ta mesec. Dan še ni določen.

* **Bosensko hercegovski sabor** je sklican na svoje drugo zasedanje na dan 7. novembra. V zadnjem zasedanju je rešil samo deželni proračun. Sedaj se bo imel boriti z različnimi važnimi zakonskimi načrti, med katerimi je najvažnejše vprašanje zemljiške odveze.

* **Nemški prestolonaslednik** se je s svojo ženo odpeljal na daljše potovanje. Razume se, da mu je na razpolago posebna ladja, ki ga je iz Genove odpeljala v Port Said. Odtod pojde v Colombo, kamor pride dne 20. t. m. Tri tedne ostaneta princ in njegova žena na Cejlonu, potem se ona vrne v Berlin, princ pa se dne 11. decembra odpelje na drugi ladji — na križarici »Gneisenau« — v Bombaj. V Indiji ostane dva meseca. Iz Kalkute pojde v Singapur, potem v Bangkok, odtod v Holandsko Indijo in pride dne 2. marca v Batavijo. Sredi marca se odpelje v Honkong, odtod napravi izlet v Kanton, ostane tri dni v Šangaju, pet dni v Kjaočavu in pride 10. aprila za deset dni v Peking. Od 25. aprila do 9. maja bo na Japonskem in potem se vrne čez Sibirijo v Nemčijo. Na vsak način zanimivo potovanje. Komu bo kaj koristilo, je seveda drugo vprašanje. Gospod princ se bo gotovo dobro zabaval, a ko se vrne na Nemško, bo svet imel ravno toliko kolikor bi imel, če se ne bi visokost nikdar genila iz Berlina. Na drugi strani pa so učeni in sposobni ljudje, ki bi znanosti lahko neizmerno koristili, če bi mogli potovati, pa ne bi potrebovali takega razkošja kakor Viljemov sin. Tako modro je urejena človeška družba!

* **Francoski ministrski predsednik Briand** je podal svojo demisijo, a predsednik republike Fallières ga je pozval, naj sam sestavi novo vlado. Kuriozni minister je torej ohranjen republiki, le njegovi tovariši, ki se ne morejo strinjati z njegovimi brutalnimi načrti, so odleteli, pred vsem minister za javna dela Viviani, ki ne soglaša z nameranim poostrenjem zakonov o stavkah. V parlamentu je Briand prebil hud boj in če se ne bi tako krčevito oklepal svojega portfelja, da je pripravljen zanj žrtvovati vse, bi ga bil moral v nedeljo zalučiti v kot. Ves teden se je vodila v zbornici najostrejša debata radi železničarske stavke in socialisti so ministru, ki je bil nekdanj fanatičen zagovornik splošne stavke, šli pošteno do živga. Nagnali so ga tako v zagato, da je bilo zanj že vse izgubljeno in tedaj se je zmisllil, da bi ga mogla rešiti edino predrznost. V skrajno razburjenem govoru je dejal, da je njegovo načelo, v slučaju potrebe nastopiti tudi nezakonito. Te besede so povzročile strašen vihar v zbornici, ki je trajal celo uro, tako da Briand sploh ni več prišel do besede. Vsak drugi francoski minister bi bil v takem položaju tisti hip podal svojo demisijo. A Briand, ki je žrtvoval vse svoje prepričanje in vso svojo socialistično preteklost, da je mogel postati minister, hoče minister ostati, dokler je le mogoče. V ponedeljek je začel razlagati svoj govor; pravil je, da bi nezakonito postopal le tedaj, če bi bilo treba za varnost republike in pri malomeščanskih elementih je s svojo sofistikio in zlagano sentimentalnostjo dosegel, kar je hotel. Večina mu je izrekla zaupanje, proti njemu je bilo nazadnje samo 75 glasov združenih socialistov. Briand je za enkrat rešil svoj položaj, toda pod nogami se mu majejo tla. Da je mogel rešiti svojo listnico, je moral iskati simpatij pri tistih elementih, ki so zagriženi sovražniki ne le socializma, ampak tudi republike. Oprl se je na monarhiste in teh se ne bo izlepa otrešel.

* **Bivši portugalski diktator Joao Franco**, ki je bil največ kriv atentata na Manuelovega očeta in brata, je v ječi. Sodišče ga je dalo zapreti vsled tožbe nekega privatnika, ki je prišel leta 1908. po Francotovi krivici v ječo in se je sedaj poslužil zakonske pravice, po kateri sme vsak Portugalec, ko pretrpi škodo radi kakšnega zločina, zahtevati sodnijsko zadoščenje.

* **Portugalski justični minister** je izdelal načrt zakona za ureditev razporeke. Klerikalci imajo torej zopet novo priliko, da kriče in razsajajo. Katoliški popi so silni nasprotniki razporeke, ker je sami res ne potrebujejo. Seveda se je farovške kuharice včasih še težje otreli kakor neznosne zakonske žene. Za kuharico pa je položaj na vsak način ugodnejši, kakor za poročeno ženo, ki ne more živeti z možem. Na Portugalskem bodo kmalu imeli vseskozi pametnejše zakone kakor v Avstriji. Kajpa da se bodo klerikalci lagali, češ da bo zdaj mož lahko spodil ženo, kadar bo hotel. Dokler je dosti backov, ki vse verjamejo, se je lahko lagati.

* **Grški ministrski predsednik Venizelos**, ki je obenem vojni minister, je izdal

okrožnico vsem vojaškim oblastnjim, v kateri priporoča, da naj se častniki ne vmešavajo več v politiko, ampak naj se posvečujejo izključno svojemu visokemu in plemenitemu (!) poklicu. S tem bi jasno dokazali, da je vojska postala »splošna šola za ljudstvo« (!) in utrdili mnenje, da je vojska vedno opora trona in zaščitnica domovine ter varovalka javnega reda. Enako okrožnico namerava izdati tudi mornariškim oblastnjim. — Grški častniki, ki imajo aktivno in pasivno volilno pravico, so pač preveč vajeni politiziranja, da bi se ga kar vsled takega priporočila odvadili. — V političnih krogih mislijo, da bi imel parlament, ki se ima voliti, le kratko življenje, kar je baje tudi kraljeva želja. Vprašanje pa je, kako dolgo se bo itak skrajno nezadovoljno ljudstvo še oziralo na kraljeve želje.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Kranjski deželni zbor** je zaključil svoje zasedanje tako naglo, kakor da nima nobene ure več za delo. A naglica je bila popolnoma nepotrebna, kajti edino kar bi jo moglo opravičiti, namreč državni zbor, je za sedaj še v nedogledni daljavi. Niti danes še ni sklican, kaj še pred tednom, ko so deželni gospodje poslanci odšli na počitnice! Ker so pravna pogajanja v češkem deželnem zboru obtičala, še ni niti podlaga za delovanje državnega zbora ustvarjena. Kranjski deželni očetje bi bili torej imeli časa na pretek. Zakaj ga torej niso porabili? Večinoma tarajo deželni zbori, da jim ostaja premalo časa za delo. Pri stranki, ki je pod Susteršičevo komando, je ravno narobe. Omenili smo že, da je deželni zbor sklenil samo proračunski provizorij, ne pa gotovega proračuna, dasi je sedaj vedel, da bi bil imel za posvetovanje dovolj časa, dočim za december ne ve tega. Sklenil je proračunski provizorij, dasi bi bila ravno nejasnost v deželnih finančah zahtevala, da se sklene nekaj definitivnega, že zato, da bi se bil dobil pregled gospodarskega položaja. Za delavstvo pa je še eno vprašanje: Kaj je ta slavni deželni zbor storil za delavce? In odgovor je: Nič! Da je v bratski slogi veleposestnikov in klerikalcev preprečil vsak korak zoper draginjo, to je vse. Pa se ni čuditi. Delavstvo je za to gospodo le zato na svetu, da gara in če mogoče, da se dobe pri volitvah njegovi glasovi. Niti na misel ne prihaja gospodi v deželnem zboru, da je delavstvo sploh na svetu in da bi se bilo treba zanimati tudi za njegove potrebe in zahteve. In vendar so še delavci na Kranjskem, ki tekajo za temi ljudmi in se dajo od njih voditi za nos!

— **Nedeljska demonstracija** je silno pičila »Slovenca«, kar je najboljšje znamenje, da je bila res impozantna in uspešna. Katoliški list je radi nje prevrnil toliko golid gnojnice, kolikor že dolgo ne. Da zna biti to barabonsko glasilo sirovo in umazano, je stara stvar; saj živi večinoma le od mlake. V ponedeljek pa je prekosilo samo sebe. Z vsem svojim žganjarskim zmerjanjem pa ni moglo zatajiti dvojega: Prvič, da ga je naš uspeh strašno zabolel, drugič pa, da je neumno kakor noč. Za stranko, ki ima vso deželo pod svojo oblastjo, je pač žalostno, da ima tako grozovito tepčasto glasilo, kakršnega bi se menda sramovali celo Boto-kudi. Veseli moramo biti, da ga ne bero drugod, sicer bi dobili neslovani najkrasnejši argumente za inferiornost in duševno impotenco Slovencev. Smiliti se morajo človeku tisti bravci, ki so obsojeni na tako duševno hrano. Če »Slovenec« sam ve, kaj je hotel s svojo dolgovozno ponedeljkovo notico povedati in dokazati, tedaj ni treba nobenih orakov, nobenega spiritizma in nobenih cigank več. In vendar je še sreča, da je notica izšla v listu; če bi bila spisana za šolsko nalogo, bi se profesorju, ki bi jo moral čitati in popravljati, štirinajst dni tako vrtelo v glavi, da bi bil nesposoben za vsako delo.

— **Matematika pobožnega »Slovenca«** je seveda katoliška. Z njo se lahko delajo čudeži kakor v Lurdu. Če se kje zbere petdeset klerikalnih backov, je to po katoliški matematiki petsto. Za nasprotnike je račun vedno nasproten. Tako je »Slovenec« povedal, da bi bila tista množica, ki je bila v nedeljo na Cesarja Jožefa trgu, imela še prostora v dvorani »Mestnega doma«. Če bi se bil katoliški učenjak, ki je to pogruntal, v nedeljo oglašil na shodu, bi se bilo to morda res dalo izvršiti tako, da bi bili vsi zadovoljni. S svojo čudodelno močjo bi bil morda razmaknil zidove in raztegnil streho »Mestnega doma« tako, da bi bil pokrit ves trg. Če se pomisli, kaj zna vse uganjati z resnico, se tudi takemu eksperimentu ne bi bilo čuditi.

— **Kadar se zadrgne »Slovenčeva«** fantazija, da si ne more izmisljati novih laži, pa pogreva stare. Tako je v ponedeljek svojim usmiljenja vrednim bravcem ponudil strahovito storijo, kako je Kristan ob času vev-

ške stavke največjim delavcem zaračunal vožnjo drugega razreda. V celim romanu je približno toliko laži kolikor besed. Vse te flavze smo že davno ovrgli, ampak kdor je tak falot kakor »Slovenec«, se seveda ne bo oziral na dokaze. Kako pa naj bi bil »Slovenec« zanimiv, če ne bi bil poln barabstva in tolovajstva? Da je tista vevška storija »Slovenčevce« jezila, verjamemo. Hoteli so namreč biti strašno kunštni, pa so se pošteno vrezali. Ampak predvsem ni imela stvar nič opraviti s stavko. Za »Slovenca« bi bilo sploh bolje, če bi molčal o tisti stavki, ki so jo bili krščanski bratci tako zafurali, da niso več vedeli kod in kam, pa so morali socialni demokratje z največjim naporom popravljati njihove kozolce. Tisto stavko so sami socialni demokratje rešili in da niso klerikalni konfuzionisti pretrpeli največje škode, so se imeli zahvaliti samo ljubljanskim, graškim in gratweinskim socialnim demokratom. Kar pa bi »Slovenec« rad zavijal, se je godilo v času, ko ni bilo prav nobene stavke v Vevčah. Socialni demokratje so bili sklicali shod, za katerega je bil neki gostilničar obljubil prostor. A po stari barabski navadi klerikalcev je začel neki far obdelavati gostilničarja in ta je odpovedal prostor, ko so bili že sklicatelji in zborovalci tam. Sodrugji so ga svarili in ga opozarjali, da bo imel škodo, če ne ostane mož beseda. Povedali so mu, da ga bodo tožili za povrnitev stroškov, če sne besedo. A bilo je vse zaman. Povsem naravno je, da je organizacija nato tožila značajnega moža in sodišče ga je obsodilo. Verjetno je, da je klerikalna blagajna potem plačala stroške. Nikakor pa jih niso plačevali siromašni delavci, kakor se laže zalumpani list, in Kristan, ki se je moral iz Trsta pripeljati na shod, bi bil padel na glavo, če si ne bi bil zaračunal svojih stroškov. Naši agitatorji znajo marsikaj storiti zastoj, če gre za delavca; ampak če bi hoteli klerikalcem dajati darila, bi zaslužili s kolom po glavi. Sicer pa je tiste stroške likvidiralo sodišče, ki bi bilo gotovo črtalo vsak vinar, če ne bi bil opravičeno zaračunan.

— **Lakaste čevlje, modne klobuke in zlate verižice** je videl poštenjak »Slovenec« v nedeljskem sprevodu. Najbrže se je v svoji jezi nad impozantno manifestacijo spozabil, pa je mislil, da ima katoliško procesijo pred očmi. In potem mu je fantazija naslikala, kar ima navado gledati. Sicer ni bilo v sprevodu ne lakastih čevljev, ne zlatih verižic; ampak »Slovenec« verjamemo, da bi mu bilo najljubše, če bi mogli socialni demokratje hoditi samo bosi in raztrgani.

— **Neznansko boli »Slovenca«**, da je portugalski dom Mattos živ. Dolgo je trajalo, preden je to priznal. Potreboval je teden dni, da si je izmislil par novih laži, s katerimi je hotel oslabiti vtisk svoje blamaže. Ampak njegovo nerodno jecljanje o zmoti, o nekem drugem duhovniku, ki je bil baje umorjen in njegovo novo zmerjanje ne prepriča nikogar več. Kdor se toliko laže kolikor »Slovenec«, mora priti v vrtnec, iz katerega tudi s pomočjo novih laži ni nobene izhoda. Zakaj pa vendar katoliški poštenjak, ki je tako hud na portugalsko republiko, ne pove, da jo je lisabonski patriarh priznal in da so to storili tudi drugi cerkveni dostojanstveniki? Ali so morda portugalski nesamostanski duhovniki odpadniki? In kako nam razlaga dični »Slovenec« to, da se niso portugalski duhovniki nič potegnili za svoje klosterske »brate« in »sestrice«? Prav nič jim ni žal, da jim je nova vlada pokazala pot čez mejo. Kar brez razloga to menda tudi ni. Če zna »Slovenec« toliko govoriti o vsakem kašlju portugalskih klerikov, bi se izplačalo, da bi tudi o tej negativni kolegialnosti kaj povedal. To bi bilo bolj zanimivo kakor njegova iznajdba, da v ondostnih klostrih ni bilo tajnih, podzemeljskih hodnikov, kateri so uradno dokazani. Očitno je, da je bila že vsa dežela sita menihov in nun. Samo »Slovenec« ne. Ampak njega nič ne vprašajo na Portugalskem.

— **Gledališke vstopnice** za znižano ceno lahko dobe organizirani delavci v pisarni strokovnega tajništva, Selenburgova ulica 6, drugo nadstropje. Zunanje delavce, ki prihajajo v Ljubljano in bi se radi poslužili te udobnosti, opozarjamo, naj prinese svojo člansko izkaznico s seboj. Znižanje znaša 20 odstotkov na tistih prostorih, ki jih delavci navadno jemljajo. V strokovnem tajništvu sodrugji tudi lahko zvedo, kaj se igra. Sodrugom, ki se zanimajo za gledališče, priporočamo, da porabijo ugodno priliko. Vsekakor je dobra gledališka predstava plemenitejša zabava, nego posedanje po zakajenih krčmah in užitek je ne le lepši, nego tudi trajnejši.

— **Glasbena Matica** v Ljubljani priredi v nedeljo, 6. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani hotela »Union« častni večer skladatelju Davorinu Jenkotu s sodelovanjem gosp. pl. Foedrantspergove, gosp. prof. Ilešiča, Ljubše Iličiča, orkestra Slov. Filharmonije, ter pevskega zbora »Glasbene Ma-

H. SUTTNER
Ljubljana Mestni trg

ur. prva največja domača
exportna trdka ur, zlatnine
in srebrnine

Tovarniška var.
svetla znamka: „IKO“

Briljanti po nizki ceni

lastna tovarna ur v Švici.

tice» pod vodstvom koncertnega vodje g. Hubada. Spored obsega poleg slavnostnega govora izključno Jenkotove skladbe. Sedeži po 1, 2 in 3 krone, stojišča po 60 vin., za dijake po 20 vin. se dobivajo v tobakarni gospe Češarkove v Selenburgovi ulici.

— **Zagorje ob Savi.** Mladi gospod Koder torej nikakor ni zadovoljen, da smo v svojem zadnjem dopisu iz obzirnosti zamolčali njegovo ime. Šel je v »Slovenski Narod« in smatral za potrebno, povedati širši javnosti, da je on tisti dijak, ki so ga zagorski liberalci honorirali iz občinske blagajne za strankarsko agitacijo. Povedati smo začnili, da nam ne gre za osebo, ampak za stvar. Gospod Koder tega noče ali pa ne more razumeti, ali pa misli, da je njegova dolžnost izkazati se liberalcem hvaležnega z nečednimi napadi na socialno demokracijo in na sodijaka, ki mu ni storil nič žalega. A kadar začne človek izpolnjevati tako malovredne dolžnosti, se mu večkrat primeri to, kar se je pripetilo mlademu Kodru, ki bo toliko časa presedel s stola na stol, da bo nazadnje obsedel na tleh. Ker smo pustili v zadnjem dopisu Kodrovo osebo in ime na strani, bi bil tudi on najpametnejše storil, če se ne bi bil osebno vtikal v stvar, ki ga ni pekla. Ako postane afera sedaj zanj neprijetna, si mora pripisati to sam. To kar je pisal o stvari »Rdeči Prapor«, si ni nihče izsesal iz prsta, tudi ni Peterlin zlorabljal nobenega privatnega pogovora, ampak vse to je pravil cenjeni mladi gospod Koder sam in sicer nikakor ne na tak način, da bi se bile morale njegove besede smatrati za zapupne. Morda se bo mladi gospod še spominjal, da je vse tisto pripovedoval še celi vrsti dijakov, ne pa le Peterlinu. In če je njegova memoria zdrava, bo morda tudi še vedel, kako se je izražal o zagorskih liberalcih. Če ga spomin ne zapuša prav preveč, bo morda tudi še vedel, kje je kavarna »Semmering«, kdaj je bil tam in kaj je govoril v pričo sodrugov Čobala, Sitterja in drugih povsem javno. Ali naj mu pokličemo v spomin, kako je takrat sodil liberalno politiko in o kom je dejal, da ni bolj sovražnih in hudobnih ljudi nad njimi? Mnogo besed je imel nadebudni gospod za zagorske liberalce, ampak nobene dobre. Ako se mi spominjamo starih imen, ki jih je takrat Koder obkladal z najkrepkejšimi psovskami, se jih bo spominjal tudi on. In ker se že spravlja po krivem in nepotrebnem nad Peterlina, naj se spomni, kako je sam dobesedno vprašal Čobala: »Ali Vam je gospod Peterlin že povedal to, kar sem mu naročil?« Čobal mu je po pravici odgovoril, da ne. In to — mislimo — je dovolj luči na značaj gospoda Kodra. Naročil je sodijaku, naj razloži Čobalu njegovo jezo, pač ne zato, da bi Čobalu krajšal čas. In dasi sodijak tega ni storil, mu očita, kar je sam zahteval od njega! Nam ni treba kvalificirati tega postopanja, ker ima dovolj viden pečat na čelu. Gosp. Koder se vsekakor lepo pripravlja na kariero! — To je za danes vse, kar imamo gosp. Kodro odgovoriti na njegovo »Poslano« v »Slov. Narodu«; dodati imamo le še to, da je na veliko zaničljivejši način obsojal zagorske liberalce kakor mi v svoji notici. Če je mladi gospod previden, se bo zadovoljil s tem, če ne, mu pa lahko poslužimo še z drugimi podrobnostmi.

— **Akademsko društvo slovenskih tehnikov na Dunaju** si je izvolilo sledeči odbor: cand. ing. Ladislav Bevc, predsednik, stud. ing. Ladislav Geržina, podpredsednik, stud. ing. Janko Schweiger, tajnik, stud. ing. Maks Slejko, blagajnik, stud. chem. Srečko Ferjančič, knjižničar, stud. ing. Božo Srebr, odbornik.

Trst:

— **Strokovna komisija v Trstu** je izdala na tržaške delavce oklic, v katerem pozivlja, naj izkažejo solidarnost s štrajkujimi livarji in naj v znamenje solidarnosti nabirajo za livarje radodarne prispevke. Sklep strokovne komisije je bil seveda potreben. V Trstu so skušale meščanske stranke sugerirati mnenje, da se delavstvo sploh ne strinja

s stavko livarjev in da pušča livarje osamljene, naj sami izvojujejo boj. Iz tega in samo iz tega vzroka je sklenila strokovna komisija pozvati delavce, da v protest zoper nakane meščanstva, in da se to meščanstvo postavi na laž, nabira radodarne doneske v znamenju solidarnosti s stavkujimi delavci. Osrednje vodstvo (centrala) livarjev je izjavilo, da je pripravljeno redno podpirati livarje, če vstrajajo tudi dve leti v stavki. V Pragi in na Dunaju so livarji izjavili, da vstopijo v stavko, ako jih bodo hoteli siliti, da bi vtilivali za Trst. Z ozirom na vse to, z ozirom na solidarnost delavstva in posebno še z ozirom na dejstvo, da je to v Trstu prvi boj organiziranega delavstva z mogočno v zvezi delodajalcev organizirano podjetniško skupino, je vodstvo livarjev sklenilo vstrajati po geslu: »Ali se z maga, ali se v Trstu ne bo več vtilivalo.« Dolžnost tržaškega delavstva je, da na omenjen način izkaže svojo neomejeno solidarnost s stavkujimi. Kdor je organiziran in močan in vstrajen, ta zmaga. Pokažimo se tedaj močne in sposobne vstrajati v tem in v nadaljnjem boju.

— **Predavanje.** V soboto, dne 12. t. m. ob 8. in pol zvečer predava v »Delavskem domu« v Trstu gospod dr. Ivan Merhar o predmetu: »Veda in umetnost«. Društvo »Ljudski oder« je bilo naznanilo to predavanje že za pretečeno soboto, toda odložiti se je moralo na imenovani dan zaradi zaprek, ki so v tem času nastale. Predmet predavanja je izredno zanimiv. Zaradi tega in zaradi predavatelja je pričakovati, da bo udeležba tudi pri tem predavanju lepa. Sodruge in prijatelje prosimo, da poskrbe že sedaj za primerno agitacijo. Našemu delavstvu je treba nuditi splošno in kritično izobrazbo. To nalogo hoče »Ljudski oder« izvesti. Zato pa mu moramo pomagati vsi po svojih močeh. Na delo torej za to predavanje.

— **Slovensko gledališče v Trstu.** V nedeljo dne 6. t. m. bo v Nar. Domu repriza Gogoljeve igre »Revizor«. Igra je res lepa, radi česar pozivljamo sodruge, da se udeležijo v velikem številu.

— **V Sv. Križu pri Trstu** se vrši javen ljudski shod v nedeljo 6. t. m. ob 4. popoldne v dvorani gostilne Maganja. Dnevni red: 1. Rastoča draginja in delavno ljudstvo. 2. Ljudsko štetje. O prvi točki bo poročal sodr. I. Regent, o drugi pa sodr. dr. Josip Ferfolja. Sodruge, delavce in kmete pozivljamo, da se udeležijo tega važnega shoda v velikem številu.

ŽEPNI KOLEDAR

za delavce in prometne uslužbence

je izšel.

Dobiva se pri upravi »Rdečega Prapora.«

Delavsko gibanje.

Tržaške delavske zadrage.

(Nadaljevanje.)

3. Drugi stroški.

Odstotek vseh drugih stroškov se je nekoliko znižal. Lani 149. Letos 140.

Rešena je (bilo je čas) in sicer nam v korist zadeva, ki se je leta in leta vlekla z davčno upravo. Finančno ministrstvo je našo vlogo rešilo nam v korist in izbrisalo se je 152453 kron, ki smo jih plačali več v poslovnih dobi 1907/1908. Omenjena svota je bila vpisana in razdeljena na račun davkov prihodnjih let. Iz tega računanja, ki obsega vse naše poslovne dobe, je bilo razvidno, da smo za IV. in V. dobo plačali 43303 kron manj. To svoto smo vzeli iz posebnega rezervnega sklada, kamor smo spravljali ostanke čistih dobičkov vseh let. Letos je v postavki davkov vračunana natančna svota, ki odgovarja letošni poslovni dobi. To ni bilo mogoče narediti poprej, dokler še ni bila rešena zadeva z davčno upravo.

4. Poraba.

Vsled bilančnega uspeha letošnjega izredno neugodnega leta smo opustili dose-

danjo pametno navado in nismo od našega inventarja odbili odstotka porabe. Ta opustitev pa je seveda izredna, kakor je bilo izredno leto. Pametno bo pa, da se v enem prihodnjem letu, ki bi bilo izredno ugodno, odbije pri tej postavki večji odstotek.

Člane in tudi druge sodruge bo zanimalo poglavje o društvenem imetju:

Vloženo zadržno imetje je v pretečeni poslovni dobi znašalo K 18.945-39
Tekom tega leta je naraslo vsled prepisa dividend za 4.228-83
in za nove vložene deleže, ki so bili deloma takoj plačani, deloma pa po zistemu zadržnih znamk, za 6.856-62
Skupaj K 30.030-84
Manj 374-65

vsled izplačanih deležev izstopivšim zadržnikom.

Vložena glavnica dne 30. junija 1910 znaša torej K 29.656-19
Rezervni sklad znaša 5.603-13
Posebni rezervni sklad 294-83
Ostanek podpornega sklada 746-80
Podporni sklad uslužbencev 2.897-67
Vse zadržno imetje znaša torej K 39.198-62

Dne 30. junija je znašalo imetje v porabi naše zadrage malo manj kot 40.000 K, kakor smo že predvideli v poročilu pretečene zadržne dobe.

Z odobrenjem pričujoče bilance se razpolagajoča glavnica poviša približno za 18.000 kron, dotirane od raznih skladov in od dividend pridržanih na račun deležev. Tako bo za prihodnjo poslovno dobo znašala glavnica približno 60.000 kron.

Se enkrat moramo ponavljati, na kar smo že opozarjali v prejšnjih poročilih in na kar so nas opozorili tudi pregledovalci osrednje zveze: Da se zadržno imetje ne množi v razmerju z velikim razvojem naše obrti. Zaradi tega bi bilo želeli, da bi se vsi zadržniki zavzeli, da bi dali zadrugam kolikor mogoče hitro potrebna sredstva, da jim bo mogoče napredovati in razviti svoje plodonosno delo tudi v druge panoge in zlasti, da jim bo omogočeno producirati na lasten račun.

Zadnji občni zbor je sklenil povišati zadržni delež od 10 na 20 kron. Večina zadržnikov pa se ni hotela poslužiti zelo pripravnega zistema, po katerem jim je bilo mogoče plačati delež z nakupovanjem znamk po 20 vin. — Zaradi tega bo zadržna uprava primorana obdržati potrebne svote od dividend. Bilo bi naravnost v nasprotju z zadržnimi pravili, ako bi uprava izplačala dividende tudi tistim članom, ki še niso vplačali vsega deleža v znesku 20 kron.

(Dalje prihodnjič)

Ako še niste, pošljite naročnino!

Izjava.

Podpisani priznavam, da je bilo moje postopanje proti krojaškemu pomočniku gosp. Coviču, ko je ta dne 2. novembra t. l. obiskal mojo delavnico, nekorektno.

Obžalujem to svoje nepremišljeno postopanje ter prosim gosp. Coviča, kakor tudi ostale gg. krojaške pomočnike, da mi to oprostijo.

Skupino krojačev v Ljubljani pooblašcam, da objavi to moje izjavo na moje stroške v časopisih »Rdeči Prapor« in v »Fachzeitung der Schneider«.

V Ljubljani, dne 2. nov. 1910.

Ivan Magdič,
krojaški mojster.

Dunajsko fino in svitlo likanje

Gabriela Jug,

Ljubljana, Židovska ul. št. 3.

se priporoča p. n. slavnemu občinstvu za vsakovrstno čiščenje perila po zelo točni in najboljši postrežbi ter nizki ceni.

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtenicama, električno razsvetljavo, brezčimnim brzajom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, postelje, kopeli, t. d.

Odhod parnikov: V severno Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni. Vsakovečerni pojasnila daje draga topla brezplačna pri glavni agenciji na Kranjsko, Štajersko in Koroško: **SIMON KMETEC, Ljubljana, Kolodvorska ul. 26.**

po obedu,

Drži želodec v redu.

Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost

liter K 2.40

Kabinetna kakovost

4.80

Naslov za naročila: »FLORIAN«, Ljubljana.

Postavno varovano.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivga dobrega, puljenega 3 K; boljsega 2.40 K; prima polbelega 2.80 K; belega 4 K; belega puhačega 5.10 K; velenega snežnobelega, puljenega 6.40 K; 8 K; puha sivga 6-7 K; belega, finega 10 K; najfinejši prani puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dlj, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhačim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K; zglavnice 3, 3.50 in 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14.70, 17.80, 21 K; zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4.50, 5.20 in 5.70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12.80 in 14.80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Klobuke, cilindre in čepice

v najnovejših faconah in velikih izberah priporoča

Ivan Soklič. Založnik c. kr. avstrijskih držav. uradnikov.

Ljubljana, Pod trančo št. 2.

Postaja električne železnice.

Castiti gospod

Gabrijel Piccoli
lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso

z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini

ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri St. Petru na Krasu.

Tolažilo bolnikov je lekarnarja Zaloscercja **STELLA FLUID**

Proti revmatizmu, protinu, trganju po udih, revmatičnem glavobolu in zobobolu je Stella Fluid neprecenljive vrednosti. Učinek presenetljiv. Od mnogih zdravnikov priznано in odlikovano od tisoč priznanih pisem. Samo pristno z zvezdno znamko. 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic K 5, 24 majhnih ali 12 dvojnatih steklenic K 8-50 franko pošilja edino izdelovalec lekarnar S. Zaloscerc, Zvezdna lekarna, D. Tuzla št. 40, Bosna. Za trdovratne želodčne bolezni in motenje prebave je najboljša želodčna sol „Stella“. — Skatljica K 1, 6 skatljic K 5. — Obe sredstvi sta ljudski in domači zdravili in bi jih ne smelo manjkati v nobeni hiši, ker sta tudi zaklad za zdrave.

Edina

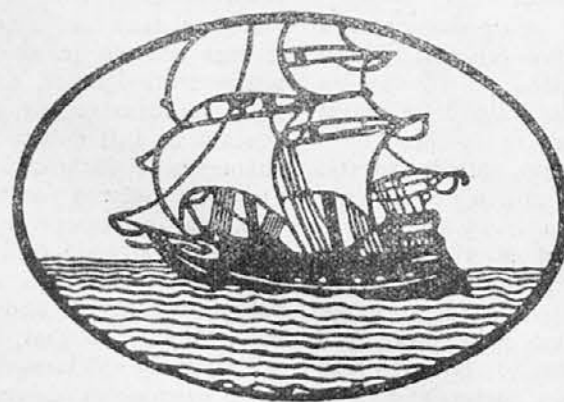
je
najokusnejši
in edini
pristni domači izdelek

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo
s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)

Žaloga pohištva

lastnega izdelka in Izvršuje vsa mizarska stavbna dela.
tapetniškega blaga. Lastna tovarna na Glinah pri Ljubljani.

Julij Meinl

Ustanovljeno 1862.

Uvoz kave
Veležgalnica kave

Pospeševanje krvnega toka, poživljenje živ-
čnega delovanja, utrjenje kože proti prehladu.

Za umivanje glave, ustna ozir. zobna voda,
— za olepšanje polti neprecenljivo. —

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

Vaš zdravnik

vam priporoča francosko žganje „Diana“, ker je prepričan o velikih prednostih tega žganja za disinficiranje ust in osvežujočega vpliva na kožo, ki ga povzroča dodatek Mentola. Glavna snov francoskega žganja „Diana“ je dvakrat destilirano vinsko žganje.

Zahtevajte pri nakupu le pristno francosko žganje „Diana“ in pazite, da nosi steklenica natisnjeno ime „Diana“ in da je tudi zamašek in plomba označena s to varstveno znamko.

Domači prijatelj

v pravem pomenu besede, je francosko žganje „Diana“ in to vsled svoje osvežujoče moči, nizke cene in vsestranske porabnosti. — Cena: 1 male steklenice K — 50; srednje K 1-20; velike K 2-40. — Prodaja se v vseh trgovinah na drobno, kjer pa ne, dobi se naravnost od proizv. družbe franc. žganja „Diana“ r. z o. z na Dunaju I. Hohenstauffengasse 3 t.